

“ ชี วิ ต ข น บ ท ”

“ก่อนนอน หลังจากทำงานทุกอย่างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ยายจะป็นขึ้นไปล้างเอากลูนกกระจอกในกระบอกไม้ไผ่ได้หลังคาอยู่ข้างวอกมาเล่น แล้วจึงจับใส่รังคืน”

“ที่บ้านยาย แม่จะทอผ้าใช้เอง มีกีด้วย คุณยายจะเป็นคนช่วยกรอด้าย พี่สาวก็จะช่วยแม่ทอด้วย แม่ทอผ้าใช้เองบ้าง ขายบ้างเล็กน้อย”

คุณยายเล่าว่า “ยายชอบทำทานมาตั้งแต่เด็กแล้ว สมัยยายเด็กๆ มีคนขอทานเขาเดินมาขอข้าวสารที่บ้านยาย ยายก็วิ่งขึ้นบ้านไปตักข้าวสารมาให้เขา ๑ กระป๋อง แล้วเขาก็เดินไปต่อ บางคนมาขอข้าวเปลือกยายก็ขึ้นยังตักข้าวเปลือกให้”

คุณยายเล่าว่า

“ผู้ใหญ่ที่บ้านยายบอกว่า แม่ยาย

เป็นลาวเวียงจันทร์ ตอนเด็กๆ ยายเคยพูดภาษาลาวกับแม่ แต่ตอนโตจำไม่ได้เสียแล้ว”
(๒๑ ม.ค. ๒๕๓๕)

“ เด็ก ช น เ ด็ ก ฉ ล า ด ”

ในวัยเด็ก คุณยายเป็นเด็กที่ร่าเริงแจ่มใส เบิกบาน ว่องไว ใจกว้าง ชอบเล่นสนุกสนานกับเพื่อนฝูง ไปไหนไปด้วย ไม่เคยขัดใจเพื่อน เพื่อนๆ รักคุณยายทุกคน

คุณยายบอกว่า

“เด็กชนเป็นเด็กฉลาด ยายรู้ เพราะยายเคยชนมาก่อน”

“สมัยเด็ก เวลายายขี่หลังควายไปนยายจะนั่งร้องเพลงไปบนหลังควาย หรือแต่งกลอนที่คล้องจองกันเป็นเรื่องเป็นราว ส่วนใหญ่ยายจะแต่งเองหมด พ่อยายชอบว่า

‘อีจันทร์มันร้องเพลงอยู่เรื่อย’ ช่วงหน้าน้ำ
เดือน ๑๑ เดือน ๑๒ เขาจะเล่นเพลงเรือ
เพลงพวงมาลัย เพลงฉ่อย ยายชอบไปกับ
พวกพี่ๆ เขาจะพายเรือแล้วร้องเพลงรับกัน
ไปมา หรือช่วงที่มีลอยกระทง ยายก็ชอบไป
เล่นกับเขา”

“ตอนเด็กอยู่บ้านนอก ยายจะเป็น
คนที่ซนที่สุดในหมู่พี่น้อง พ่อจะดุและตียาย
เก่ง ก่อนพ่อจะเสีย พ่อบอกว่า ‘ลูกทุกคนญาติ
อีจันทร์มากที่สุด’”

“ยายชอบว่ายน้ำมาก ว่ายน้ำเก่งที่สุด
เดียวๆ ก็กระโดดลงน้ำ เล่นซ่อนหากับเพื่อน
ในน้ำ ดำน้ำแล้วก็โผล่ขึ้นมา ตอนแรกยาย
ว่ายน้ำไม่เป็นเพื่อนๆ ผลักตกลงไปในน้ำ ยาย
ก็จมลงไปแล้วทะเล่ขึ้นมา เพื่อนก็ช่วยกัน
คว้าไว้ ยายจึงรู้ว่าถ้าจมลงอีกที ก็จมไปเลย
จากนั้นยายก็ว่ายน้ำเป็น ยายว่ายน้ำแข่งกับ
พวกผู้ชายข้ามแม่น้ำนครชัยศรี สมัยก่อน
กว้างกว่านี้มาก สมัยนี้ดินเขินไปมาก แต่

แข่งสู้ผู้ชายไม่ไหว แรงสู้เขาไม่ได้ ยายชอบ
เล่นน้ำ อยู่ในน้ำ จนบางครั้งปากเขียว พ่อ
ต้องถือไม้เรียวไปตามขึ้นมาจากน้ำ จึงยอม
ขึ้น พอขึ้นมาก็ถูกพ่อตี ร้องไห้อยู่เป็นประจำ”
(๑๑ ก.ค. ๒๕๒๕)

“สมัยเด็ก ยายมีเพื่อนเยอะ เพื่อนๆ
รักยายทุกคน เพราะยายตามใจเพื่อน ไม่
ขัดใจเขา เขาจะพาไปไหนก็ไปกับเขา เขาจะ
เล่นอะไรก็เล่น มีเพื่อนทั้งบ้านเหนือ บ้านใต้
บางทีพวกเพื่อนบ้านเหนือกับบ้านใต้ยกพวก
ตีกัน ยายทำตัวเป็นกลางอยู่ตรงกลาง ยาย
ไม่ไปตีกับเขา ไม่รู้จะช่วยใคร”

“มีอยู่คราวหนึ่ง เล่นน้ำขึ้นน้ำลง เพื่อน
มาดึงหุ่ยขายสองข้างขึ้นลง เวลาร่องน้ำขึ้นก็
ดึงหุ่ยขึ้น เวลาร่องน้ำลงก็ดึงหุ่ยลง ดึงแรงๆ
จนหุ่ยข้างขวาของยายฉีกขาด เป็นแผลเลือด
ออก ผู้ใหญ่แถวนั้นเห็นเข้าก็ช่วยเก็บใบไม้
ที่เป็นยามาตำปิดแผลให้ ยังมีรอยที่ริมหุ่ยข้าง
ขวาอยู่เลย แต่ยายก็ไม่โกรธเขา”

“บางครั้งพอเพื่อนเผลอ ยายจะไปจี
เอาเพื่อน มันก็ร้อง ยายก็รีบวิ่งหนี เพื่อนมัน
ไม่เคยวิ่งตามทัน หรือจับยายได้เลย”

“สมัยก่อน ยายเล่นกับเพื่อนไปเอา
ดินข้างตลิ่ง มาปั้นเป็นตัวคนมีหัวมีแขนมีขา
หรือบางทีก็ปั้นเป็นวัว, ควาย บางทีก็เล่น
ขายของเอาใบไม้มาตัดเป็นขนม ใส่กะลา
ขาย หรือเก็บผักของต้นโมกข์ มาเล่นเป็น
กรรไกร”

“เล่นงูกินหาง รีรีข้าวสาร มอญซ่อน
ผ้า ซ่อนหา เล่นขี่ม้าก้านกล้วยกับพี่ชาย”

“ตอนเด็กๆ ยายก็ชอบป็นขึ้นต้นฝรั่ง
ต้นมะม่วง, พุทรา, หว้า, มะขามเทศ ขึ้นไป
นั่งกินฝรั่งอยู่ข้างบน ขึ้นไปห้อยโถงเตง
โถงเว้าอยู่เป็นนาน จึงยอมลง หรือไปเก็บ
มะขามเทศมากินกัน”

“ตอนเด็ก ยายไม่ชอบทานยา ทาน
ยายาก สนด้วย เวลาจะทานยา เขาจะจับ
มือ มัดมือ จับขาแล้วหนีบไว้ เขาจะเอา

กระบอกไม้ไผ่ลำเล็กๆ ที่ตัดปลายเฉียงขึ้น
ใส่ยาแล้วบีบปากให้อ้าขึ้น เอาส่วนปลายไม้ไผ่
ที่ตัดเฉียง กดฟันไว้ แล้วกรอกยาเข้าปาก”
(๑๙ มี.ค. ๒๕๓๕)

“ยายชอบพายเรือแข่ง หน้าน้ำเดือน
สิบเอ็ดสิบสอง เขามีแข่งพายเรือ เรือ
ลำหนึ่งก็มีฝีพายหลายๆ คน ยายไปช่วย
เขาพายเรือแข่ง ยายจะมีไม้พายประจำตัว
ทำด้วยสีทอง”

“ยายชอบวิ่งตามพี่สาวไปลงเรือ เล่น
เพลงเรือ หรือตามไปคูลิเก, โขน ที่เขาเล่น
ตามงานวัดบ้างงานศพ พี่เขาจะไม่ค่อย
อยากให้ยายไปด้วย แต่ยายจะกระโดดลง
เรืออย่างรวดเร็ว ก่อนที่พี่สาวจะห้ามทัน
บางครั้งก็ตามพี่สาวไปคูลิเก โขนที่เขาเล่น
ตามงานวัด เวลากลับบ้านดึกๆ ยายหิว
มาก จะรีบเข้าไปในครัว คดข้าวในหม้อที่
เหลือ แล้วราดน้ำปลา ทานเสร็จแล้วก็เข้า
นอนเลย”